

ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ 5922/2005

Δικ 26-5-2005, Πιν. 49

Εισ Δικ.: Ηλέκτρα Παλούκη (Εφέτης)

Έννοια χρηματοπιστηριακής συναλλαγής. Κόρια χρηματοπιστηριακή σύμβαση. Παρεπόμενες των κύριων χρηματοπιστηριακών συμβάσεων δικαιωπραξίες. Σύμβαση χρηματοπιστηριακής παραγγελίας.

Ετήσια Χρηματοπιστηριακή Παραγραφή

Απορριπτέος ως νομικά αδόκιμος ο αντίθετος ισχυρισμός της ενάγουσας-εφεσίβλητης, σύμφωνα με τον οποίο η αξίωσή της δεν υπόκειται στην ετήσια χρηματοπιστηριακή παραγραφή του άρθρου αυτού, αλλά στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, με το σκεπτικό ότι η διάταξη αυτή αφορά μόνο αξιώσεις των μελών του χρηματιστηρίου έναντι αλλήλων και όχι αξιώσεις που πηγάζουν από τη σύμβαση χρηματοπιστηριακής παραγγελίας που συνάπτεται μεταξύ της χρηματοπιστηριακής εταιρείας και του πελάτη της.

Η ετήσια χρηματοπιστηριακή παραγραφή ισχύει και για τις απαιτήσεις που πηγάζουν από τη σύμβαση συνεργασίας μεταξύ ΕΛΔΕ-ΑΧΕ. Ο εγγυητής μπορεί να προβάλει κατά του δανειστή την ένσταση της παραγραφής της κύριας οφειλής (853ΑΚ).

Η παραγραφή της κύριας αξιώσεως από τη σύμβαση παραγγελίας χρηματοπιστηριακής συναλλαγής επιφέρει κατά τη διάταξη του άρθρου 274 ΑΚ και την παραγραφή των παρεπόμενων αξιώσεων για τους τόκους της παραγραφείσας κύριας απαίτησης.

Αντιδιαστολή έννοιας αλληλόχρεου λογαριασμού και απλού δοσοληπτικού λογαριασμού. Η κάθε χρηματοπιστηριακή συναλλαγή είναι αυτοτελής και προσμετράται ξεχωριστά το χρεωστικό υπόλοιπο. Η υπαγωγή λ.χ. των αλληπάλληλων καθημερινών επί μακρά περίοδο αγοραπωλησιών ενός πελάτη στις ρυθμίσεις περί αλληλόχρεου λογαριασμού κατά τις οποίες κάθε συναλλαγή θα χάνει την αυτοτελείά της και θα καθίσταται απαιτητό μόνο το εκάστοτε προκείμενο από τις χρεοπιστώσεις υπόλοιπο, δεν είναι εν προκειμένω επιτρεπτή, διότι το σύστημα εκκαθάρισης κάθε χρηματοπιστηριακής συναλλαγής αφορά, όπως εκτέθηκε, αυτήν και μόνο χωριστά.

Ο ισχυρισμός της ενάγουσας-εφεσίβλητης ότι η μερική καταβολή χρηματικού ποσού από τον εναγόμενο-εγκαλούντα στον επενδυτικό του λογαριασμό συνιστά αναγνώριση χρέους και ως εκ τούτου διακόπτεται η ετήσια χρηματοπιστηριακή παραγραφή είναι μη νόμιμος.

Βλ κατωτέρω ΓΧ Παλάζη

Η ένδικη, από 1-12-2004 (αριθμ. καταθ. 10628/2004), έφεση των εναγομένων κατά της οριστικής, με αριθμό 3271/2004, απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών η οποία εκδόθηκε κατά την τακτική διαδικασία με παρόντες τους διαδίκους, έχει ασκηθεί νομότυπα και εμπρόθεσμα και γενικά, συντρέχουν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση και συζήτησης αυτής. Πρέπει, λοιπόν, να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της κατά την ίδια ως άνω διαδικασία.

Η ενάγουσα εταιρεία με την επωνυμία "ΤΡ..... ΑΕ" ως καθολική διάδοχος της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "Ε..... ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ", λόγω συγχώνευσης με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη, με την από 17-9-2002 (αριθμ. καταθ δικογρ. 7256/2002) αγωγή της εξέθεσε, ότι, με σύμβαση παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, την οποία συνήψε με τον πρώτο εκκαλούντα – εναγόμενο στις 15-2-1999, αυτή μεν ανέλαβε την υποχρέωση, ως ανώνυμη χρηματιστηριακή εταιρεία, να προβαίνει στο όνομά της και για λογαριασμό του πρώτου εναγομένου στην εκτέλεση των εντολών του τελευταίου για αγοραπωλησία κινητών αξιών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, ο δε εναγόμενος ανέλαβε την υποχρέωση να της προκαταβάλει το τίμημα των αγοραζομένων για λογαριασμό του χρηματιστηριακών πραγμάτων, πλέον εξόδων και προμηθείας, στην περίπτωση δε που αυτή εκτελούσε τις εντολές του παρόλο που αυτός δεν είχε τηρήσει την ως άνω υποχρέωσή του υποχρεούτο σε άμεση κατάθεση του τιμήματος, των ως άνω της προμήθειας της, άλλως καθίστατο υπερήμερος. Ότι κατά το χρονικό διάστημα από 17-2-1999 και μέχρι 8-9-2000 ο πρώτος εναγόμενος διαβίβασε προς αυτή τις αναφερόμενες στην αγωγή χρηματιστηριακές παραγγελίες για σύναψη χρηματιστηριακών συναλλαγών, αυτή δ προέβει στην εκτέλεση των εντολών αυτών και εκδόθηκαν προς τούτο τα σχετικά πινακίδια εκτέλεσης εντολών, των οποίων και έλαβε γνώση ο εναγόμενος. Ότι, μετά την εκτέλεση των ως άνω παραγγελιών χρηματιστηριακών συναλλαγών, δημιουργήθηκε σε βάρος του εναγομένου, στον τηρηθέντα και παρατιθέμενο στην αγωγή χρηματιστηριακό λογαριασμό, χρεωστικό υπόλοιπο ύψους 30.787,49 ευρώ, στο οποίο διαλαμβάνεται το τίμημα της αγοράς και πώλησης των διαλαμβανομένων τίτλων, τα μεταβιβαστικά έξοδα, η προμήθειά της, τα έξοδα Χ.Α.Α. και οι τόκοι υπερημερίας μέχρι 31-3-2002. Ότι η δεύτερη εναγόμενη εταιρία λήψης και διαβίβασης εντολών, δυνάμει της από 18-1-2000 έγγραφης σύμβασης συνεργασίας εγγυήθηκε, ως αυτοφειλέτης την καλή εκτέλεση της ως άνω σύμβασης παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και την καταβολή εκ μέρους του πρώτου εναγομένου του ως άνω χρεωστικού υπολοίπου. Με βάση αυτά η ενάγουσα ζήτησε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι, ο καθένας σε ολόκληρο, ο πρώτος ως πρωτοφειλέτης και η δεύτερη ως αυτοφειλέτης – εγγυήτρια, να της καταβάλουν το ποσό των 30.787,49 ευρώ, με το νόμιμο τόκο, πλην των κονδυλίων των τόκων, από 1-4-2002 και διαφορετικά από την επίδοση της αγωγής, κυρίως με βάση τις ως

άνω συμβάσεις και επικουρικά κατά τις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού διατάξεις. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, με την εκκαλουμένη απόφασή του, έκρινε νόμιμη την αγωγή ως προς την κύρια βάση της, ως στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 361, 713, 721, 722, και 346 ΑΚ, 90 ΕμπΝ./ 1 επ. και 20Ν. 2396/1996, 907, 908, 106, 176 και 191 παρ. 2 ΚΠολΔ, απέρριψε αυτή ως μη νόμιμη ως προς την επικουρική βάση της του αδικαιολογήτου πλουτισμού λόγω της επικουρικής φύσης αυτής (σημείο ως προς το οποίο δεν πλήττεται η εκκαλουμένη), απέρριψε τις ενστάσεις που πρότειναν οι εναγόμενοι, μεταξύ των οποίων και αυτή της παραγραφής και, μετά από εκτίμηση των αποδείξεων, δέχτηκε την αγωγή ως βάσιμη και κατ' ουσία ως προς τον πρώτο εναγόμενο και κατά ένα μέρος της ως προς τη δεύτερη εναγόμενη και υποχρέωσε τους εναγόμενους να καταβάλουν στην ενάγουσα, ο μὲν πρώτος το ποσό των 30.787,49 ευρώ, η δε δεύτερη το ποσό των 5.059,81 ευρώ, νομιμότοκα από την επίδοση της αγωγής κατά της απόφασης αυτής παραπονούνται οι εκκαλούντες –εναγόμενοι για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ζητούν την εξαφάνιση της εκκαλουμένης και την απόρριψη της αγωγής.

Κατά το άρθρο 15 παρ. 1 του Ν 3632/1928 χρηματιστηριακές συναλλαγές είναι οι δικαιοπραξίες, οι οποίες συνάπτονται χρηματιστηριακώς και έχουν αντικείμενο χρηματιστηριακά πράγματα. Στα χρηματιστηριακά πράγματα, τα οποία περιοριστικώς αναφέρονται στο άρθρο 17 παρ.1 του Ν.3632/1928, περιλαμβάνονται και οι μετοχές και ομολογίες ελληνικών ανώνυμων εταιρειών, που έχουν καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο, το ύψος του οποίου ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου. Στο άρθρο 16 του ίδιου νόμου καθορίζονται αποκλειστικά οι χρηματιστηριακές συναλλαγές. Ειδικά, με τη διάταξη του άρθρου αυτού <χρηματιστηριακαί συναλλαγαί είναι μόνον α) η αγορά και η πώλησις τοις μετρητοίς, β) η αγορά και πώλησις επί προθεσμία, γ) η αγορά και πώλησις επί δώρω ή διπλασιασμού, δ) η σύμβασις μεταφοράς, ε)πάσα εν γένει παρεπομένη δικαιοπραξία σχετιζομένη προς την ενέργειαν και την εκτέλεσιν των άνω πράξεων>. Ήδη κατά το άρθρο 20 παρ.1 του Ν. 1806/1998 <Τροποποίηση της νομοθεσίας για τα Χρηματιστήρια Αξιών και άλλες διατάξεις ><Χρηματιστηριακές συναλλαγές κατά την έννοια του νόμου αυτού είναι μόνο: α)η πώληση τοις μετρητοίς, η οποία καταρτίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα από την κείμενη νομοθεσία για τα χρηματιστήρια αξιών β)η πώληση με ειδικές συμφωνίες, όπως ενδεικτικά, η παράδοση των αξιών μετά την πάροδο ορισμένης

προθεσμίας, το δικαίωμα εξώθησης και το δικαίωμα υπαναχώρησης ολικώς ή μερικώς με ή χωρίς ανταλλάγματα. ... και γ) κάθε δικαιοπραξία συναφής με τη διενέργεια και την εκτέλεση των παραπάνω συμβάσεων>. Στον όρο “πώλησης” του άρθρου αυτού νοείται και η αγορά, καθόσον ο νομοθέτης ακολουθεί πλέον την ορολογία του Αστικού Κώδικα (Τσιμπανούλη, Οι επενδυτικές υπηρεσίες στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο, έκδ. 1989,σελ.55 σημ.82). Από τις παραπάνω διατάξεις σαφώς συνάγεται, ότι χρηματιστηριακή συναλλαγή είναι η αγορά και η πώληση, καθώς και κάθε παρεπόμενη ή συναφής δικαιοπραξία, η οποία σχετίζεται με την ενέργεια και εκτέλεση χρηματιστηριακών πράξεων. Στην τελευταία αυτή κατηγορία των χρηματιστηριακών συναλλαγών του άρθρου 20 παρ. 1 εδ. γ του Ν. 1806/1988, δηλαδή των συναφών με τη διενέργεια και την εκτέλεση κυρίων χρηματιστηριακών συμβάσεων δικαιοπραξιών ή των παρεπόμενων χρηματιστηριακών συμβάσεων δικαιοπραξιών, υπάγεται και η σύμβαση παραγγελίας χρηματιστηριακής αγοραπωλησίας, η οποία έχει ως αντικείμενο, αφενός την ανάληψη από το χρηματιστή της υποχρέωσης να εκτελέσει με την κατάρτιση κύριας χρηματιστηριακής σύμβασης την παραγγελία (εντολή) του πελάτη για αγορά ή πώληση χρεωγράφων και αφετέρου την ανάληψη από τον πελάτη της υποχρέωσης να καταβάλει στον χρηματιστή την αμοιβή (προμήθεια)για τη διεκπεραίωση της χρηματιστηριακής συναλλαγής. (ΕΑ. 1481/2005, ΕΑ. 6244/2004, ΕΘεσ. 2855/2004, αδημ. Στο νομικό τύπο, (ΕΑ.219/2003, ΕΕμπΔ ΝΕ, 360 και 374 αντίστοιχα, ΕΑ. 2504/2003,ΕΕμπΔ ΝΔ, 866, ΕΑ. 5106/2002, Ελλ.Δικ/νη 44, 1375, ΕΑ.2654/1999, Ελλ.Δικ/νη 42, 247, Γ. Παλάζη, Η ετήσια χρηματιστηριακή παραγραφή, Αρμεν.57, σελ 1052 επ., Δ. Τσιμπανούλη, Οι Επενδυτικές Υπηρεσίες στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο, σελ 55). Εξάλλου κατά το άρθρο 15 παρ.6 του Ν.3632/1928, κάθε αξίωση που πηγάζει από χρηματιστηριακή συναλλαγή παραγράφεται μετά πάροδο έτους από τη λήξη του έτους κατά το οποίο έχει συναφθεί η συναλλαγή. Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων και τη γενικότητα της διατύπωσης της τελευταίας πιο πάνω διάταξης του άρθρου 15 παρ.6, η οποία δεν κάνει διάκριση μεταξύ κύριας και παρεπόμενης χρηματιστηριακής συναλλαγής, αλλά αναφέρεται γενικά σε χρηματιστηριακή συναλλαγή (<... πάσα αξίωσις πηγάζουσα εκ χρηματιστηριακής συναλλαγής ...>), συνάγεται ότι η ως άνω ετήσια παραγραφή ισχύει τόσο για τις αξιώσεις που απορρέουν από χρηματιστηριακές συμβάσεις εντός του χρηματιστηρίου και μεταξύ των μελών αυτού (κύριες χρηματιστηριακές

συμβάσεις), όσο και για τις παρεπόμενες ή συναφείς χρηματιστηριακές συμβάσεις, στις οποίες υπάγεται, όπως ειπώθηκε, και η σύμβαση χρηματιστηριακής παραγγελίας, η οποία συνάπτεται μεταξύ του μέλους του χρηματιστηρίου και του εντολέα (πελάτη –επενδυτή). Και τούτο, διότι, όπως εκτέθηκε, ο νόμος κάνει μνεία για κάθε αξίωση από χρηματιστηριακή συναλλαγή, χωρίς να διακρίνει τις αξιώσεις που πηγάζουν από κύριες ή παρεπόμενες – συναφείς χρηματιστηριακές συναλλαγές (ΕΑ. 6244/2004, ΕφΘεσ. 2855/2004, ΕΑ. 8418/2003, Γ. Παλάζη, ο.π). Επομένως, η άποψη ότι η διάταξη του άρθρου 15 παρ. 6 του Ν. 3632/1928, αφορά μόνο αξιώσεις από κύριες χρηματιστηριακές συμβάσεις, δηλαδή από αυτές που συνάπτονται εντός του χρηματιστηρίου και μεταξύ των μελών αυτού και όχι από παρεπόμενες – συναφείς χρηματιστηριακές συμβάσεις, όπως είναι αυτή της χρηματιστηριακής παραγγελίας, στην οποία συμπληρωματικά εφαρμόζονται οι διατάξεις περί εντολής, με συνέπεια να υπάγονται οι εν λόγω αξιώσεις στις γενικές διατάξεις του άρθρου 249 επ. ΑΚ περί εικοσαετούς παραγραφής, δεν βρίσκει έρεισμα στις άνω διατάξεις και ειδικότερα στην διάταξη του άρθρου 15 παρ. 6 του Ν. 3632/1928, η οποία δεν υποστηρίζει την διάκριση αυτή, πράγμα το οποίο εάν ήθελε ο νομοθέτης θα το όριζε ρητά. Αντίθετα, η άποψη ότι η παραγραφή των αξιώσεων που πηγάζουν από σύμβαση χρηματιστηριακής παραγγελίας υπάγεται στην ως άνω διάταξη του άρθρου 15 παρ. 6 του ισχύοντος και μη καταργηθέντος με τον ΕισΝΑΚ, Ν. 3632/1928, ενισχύεται και από τα εξής 1) Η εκτέλεση της χρηματιστηριακής παραγγελίας από το χρηματιστή γίνεται σύμφωνα με ειδικούς όρους και κανόνες του χρηματιστηριακού δικαίου (άρθρα 2 Ν. 3632/1928, 27 Ν. 1806/1988, 59 Ν. 2533/1997, ΑΥΕΘν.Οικον. 6280/Β 508/17-5-1989 και 23832/Β 451/29-5-1992) από το οποίο καθορίζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των αντισυμβαλλομένων – χρηματιστών και εντολέων ιδιωτών – και μόνο ότι δεν ρυθμίζεται από αυτό εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του ΑΚ. 2) Καμία διάταξη νεώτερου νομοθετήματος για το χρηματιστήριο δεν ορίζει ότι η ως άνω ετήσια παραγραφή εφαρμόζεται μόνο στις κύριες χρηματιστηριακές συμβάσεις και όχι στις παρεπόμενες –συναφείς. 3) Η εν λόγω ετήσια παραγραφή προβλέπεται από ειδική διάταξη νόμου και ως εκ τούτου έχει εφαρμογή έναντι της γενικής παραγραφής των διατάξεων του ΑΚ (άρθρα 249 επ.). 4) Με τους άνω χρηματιστηριακούς νόμους θεσμοθετείται η ταχύτατη εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών, αφού, από 20-12-1996 και αφεξής, η παράδοση των μετοχών και η πληρωμή του τιμήματος πρέπει να γίνονται μέσα σε τρεις

ημέρες, η συντομότητα δε αυτή προθεσμία για την εκτέλεση της χρηματιστηριακής συναλλαγής επεκτάθηκε στην περίπτωση της συμβάσεως παραγγελίας χρηματιστηριακής αγοραπωλησίας (μεταξύ εντολέα πελάτη και του χρηματιστή) με τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 2843/2000. Επομένως ο δικαιολογητικός λόγος της ως άνω διάταξης για ταχύτατη εκκαθάριση της χρηματιστηριακής συναλλαγής εναρμονίζεται με τη θέσπιση της σύντομης (ετήσιας) παραγραφής και για την αξίωση που πηγάζει από σύμβαση παραγγελίας χρηματιστηριακής αγοραπωλησίας. Περαιτέρω, κάθε χρηματιστηριακή συναλλαγή είναι αυτοτελής και προσμετράται χωριστά το χρεωστικό υπόλοιπο. Η τήρηση λογαριασμού, που απεικονίζει, κατά τους κανόνες της λογιστικής, τις εκατέρωθεν τμηματικές παροχές, από τις οποίες οι παροχές του ενός αποτελούν καταβολές απέναντι στις εκ των παροχών του άλλου δημιουργούμενες απαιτήσεις, εξαιτίας της μη άμεσης τακτοποίησης των δοσοληψιών τους, δεν αποτελεί αλληλόχρεο λογαριασμό, αλλά έχει χαρακτήρα απλού δοσοληπτικού λογαριασμού, ΕφΘεσ 488/1996 ΕΤρΑξΧρ 1996,394, ΕφΑθ 10028/1987 ΕλΔ 1989,101, Γ. Παλάζη, Αρμεν. 57, 1052).

Τέλος από τη διάταξη του άρθρου 260 ΑΚ, η οποία εφαρμόζεται και στις αξιώσεις που πηγάζουν από ειδικούς νόμους και με την οποία ορίζεται ότι η «παραγραφή διακόπτεται όταν ο υπόχρεος αναγνωρίσει την αξίωση με οποιοδήποτε τρόπο», συνάγεται, ενόψει της ευρύτητας της διατυπώσεώς της, ότι αρκεί για τη διακοπή της παραγραφής οποιαδήποτε συμπεριφορά ή ενέργεια του οφειλέτη έναντι του δανειστή από την οποία να προκύπτει σαφώς, ότι αυτός, γνωρίζοντας την κατ' αυτού αξίωση του δικαιούχου, θεωρεί ότι αυτή υφίσταται κατά το χρόνο της συμπεριφοράς, σε τρόπο ώστε να μην είναι αναγκαία η έγερση της σχετικής αγωγής, χωρίς να είναι απαραίτητο η τοιαύτη συμπεριφορά ή ενέργεια του οφειλέτη να έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα ή να γίνεται με το σκοπό αναλήψεως υποχρεώσεως ή να γίνει αποδεκτή από το δανειστή. Ενέργειες που συνιστούν αναγνώριση είναι η πληρωμή τόκων, η παροχή ασφαλείας της αξιώσεως, η μερική καταβολή και η μερική προσφορά του χρέους (ΑΠ. 68/2001, Ελλ. Δικ/νη 42, 727, ΑΠ 1206/2001, Ελλ. Δικ/νη 43, 157, ΕΠειρ. 1297/1987, ΕΝαυτΔ 19,82).

Με βάση τα προεκτεθέντα, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο, με την εκκαλούμενη απόφασή του, απέρριψε, ως μη νόμιμη, την ένσταση της ετήσιας παραγραφής των αξιώσεων της ενάγουσας, οι οποίες γεννήθηκαν από τις εκκαλούμενες με την αγωγή συναλλαγές, την οποία προέβαλαν οι εκκαλούντες –

εναγόμενοι με τις προτάσεις τους κατά την πρώτη συζήτηση της αγωγής, έσφαλε, περί την ερμηνεία και εφαρμογή της παραπάνω διατάξεως, όπως βάσιμα παραπονούνται αυτοί με τον πρώτο λόγο της κρινόμενης έφεσης. Περαιτέρω, με βάση τα διαλαμβανόμενα στην αγωγή πραγματικά περιστατικά, όπως παραπάνω εκτέθηκαν, η ενάγουσα προβάλλει κατά του εναγομένου αξίωση, που πηγάζει από χρηματιστηριακές συναλλαγές (χρηματιστηριακές παραγγελίες), οι οποίες, κατά τα εκτιθέμενα στη αγωγή, έλαβαν χώρα κατά το χρονικό διάστημα από 17-9 1999 μέχρι και 8-9-2000, είχε δε σε βάρος του πρώτου εναγομένου, μετά προαφαίρεση των πιστωτικών υπέρ αυτού ποσών από τις αναφερόμενες πωλήσεις μετοχών, (δεδομένου ότι με την αγωγή ζητείται η κατανήφιση όχι του οφειλόμενου από κάθε αγορά ποσού, αλλά του, μετά την προαφαίρεση των ποσών, που εισέπραξε η εφεσίβλητη – ενάγουσα από τις εκάστοτε πωλήσεις μετοχών και καταβολές, στον παραπάνω λογαριασμό, εκάστοτε υπολοίπου), χρεωστικό υπόλοιπο ποσού 30.787,49 ευρώ. Η αγωγική αυτή αξίωση έχει προκύψει στην ως άνω ετήσια παραγραφή. Και τούτο, διότι από το τέλος του έτους 2000, μέσα στο οποίο έλαβε χώρα η τελευταία χρηματιστηριακή συναλλαγή, και μέχρι την άσκηση της ένδικης αγωγής, που κατατέθηκε στη Γραμματεία Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου στις 17-9-2002 και επιδόθηκε στους εναγόμενους στις 20-9-2002 (βλ. από 20-9-2002, κατ' άρθρο 139 παρ. 3 ΚΠολΔ, επισημείωση του δικαστικού επιμελητή Αποστόλου Κουρκούλη που ενήργησε την επίδοση) παρήλθε χρονικό διάστημα μεγαλύτερου του έτους.

Η εφεσίβλητη, αμυνόμενη κατά της έφεσης, επαναφέρει παραδεκτά τον ισχυρισμό της, τον οποίο είχε προβάλλει στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, περί διακοπής της ετήσιας παραγραφής της επίδικης αξιώσεώς της. Ειδικότερα, αυτή ισχυρίστηκε στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την προσθήκη των προτάσεών της, η οποία έγινε μέσα στη νόμιμη προθεσμία, ότι η παραγραφή της επίδικης αξιώσεώς της διακόπηκε προτού συμπληρωθεί, δεδομένου ότι η εναγομένη αναγνώρισε την ως άνω οφειλή της. Συγκεκριμένα, ισχυρίστηκε ότι ο πρώτος εναγόμενος κατέβαλε έναντι του ως άνω χρεωστικού υπολοίπου, στις 6-2-2001, το ποσό των 586,94 ευρώ και στις 16-2-2001, το ποσό των 293,47 ευρώ, τα οποία κι καταχωρήθηκαν στον τηρούμενο χρηματιστηριακό λογαριασμό και ότι με την ενέργειά του αυτή αναγνώρισε την οφειλή του.

Ο ισχυρισμός αυτός της εφεσίβλητης, συνιστά νόμιμη αντένσταση αυτής κατά της παραπάνω ενστάσεως παραγραφής του εναγομένου, στηριζόμενη στη διάταξη

του άρθρου 260 Α.Κ. Όμως αυτός, έτσι όπως προβάλλεται είναι τελείως αόριστος και απορριπτός, γιατί, όπως ειπώθηκε, κάθε χρηματιστηριακή συναλλαγή είναι αυτοτελής και προσμετράται χωριστά το χρεωστικό υπόλοιπο, η υπαγωγή δε των αγοραπωλησιών ενός πελάτη, δια του κωδικού και της τηρούμενης στην Α.Χ.Ε. καρτέλας αυτού, στις ρυθμίσεις περί αλληλόχρεου λογαριασμού, κατά τις οποίες κάθε συναλλαγή χάνει την αυτοτέλειά της και καθίσταται απαιτητό μόνο το υπόλοιπο, που προκύπτει κάθε φορά κατά το κλείσιμο από τις χρεοπιστώσεις, δεν είναι επιτρεπτή στη σύμβαση παραγγελίας χρηματιστηριακών συναλλαγών, αφού το σύστημα εκκαθάρισης κάθε χρηματιστηριακής συναλλαγής αφορά αυτή και μόνο και έτσι επί διαδοχικών χρηματιστηριακών πράξεων κάθε πράξη μεμονωμένα έχει την δική της αφετηρία και παραγραφή, στην προκειμένη δε περίπτωση η εφεσίβλητη δεν εκθέτει στις προτάσεις της σε ποια συγκεκριμένη συναλλαγή αφορούσαν οι επικαλούμενες καταβολές των 586,94 και 293,47 ευρώ στις 6-2-2001 και 16-2-2001, αντίστοιχα, στοιχείο το οποίο είναι αναγκαίο, διότι μόνο την παραγραφή της αξιώσεως που πηγάζει από τη συγκεκριμένη αυτή συναλλαγή διέκοψε η συναγόμενη με την καταβολή του ποσού αυτού αναγνώριση. Συγκεκριμένα, από την επικαλούμενη με τα ποσά αυτά πίστωση του τηρηθέντος δοσοληπτικού λογαριασμού δεν μπορεί να συναχθεί αναγνώριση των επίδικων αυτοτελών αξιώσεών της, όπως αυτές αναφέρονται στην αγωγή, αφού δεν εκθέτει σε ποια συγκεκριμένη αξίωση καταλόγισε το ποσό που εισέπραξε, ούτε το χρεωστικό υπόλοιπο από τη συγκεκριμένη αυτή αξίωσή της. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτή ως βάσιμη και κατ' ουσία η προταθείσα πρωτόδικα ένσταση περί παραγραφής, η οποία παραδεκτά προτείνεται και από την εγγυήτρια δεύτερη εκκαλούσα – εναγομένη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 853ΑΚ.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο, με την εκκαλούμενη απόφασή του, μετά την απόρριψη της παραπάνω ένστασης των εκκαλούντων – εναγομένων περί παραγραφής των επίδικων αξιώσεων της ενάγουσας, έκανε δεκτή την αγωγή της τελευταίας και υποχρέωσε τους εναγόμενους να καταβάλουν σ' αυτή τα ως άνω ποσά έσφαλε, όπως βασίμως παραπονούνται περί τούτου οι εκκαλούντες – εναγόμενοι με τον παραπάνω λόγο της κρινόμενης έφεσης. Συνεπώς, πρέπει να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση στο σύνολό της. Στη συνέχεια πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση στο Δικαστήριο αυτό και, αφού εξεταστεί κατ' ουσία, να γίνει δεκτή ως βάσιμη και κατ' ουσία η ένσταση των εναγομένων περί παραγραφής της επίδικης αξίωσης και να

απορριφθεί η ένδικη αγωγή, καθώς και η περί διακοπής της παραγραφής με αναγνώριση του χρέους αντένσταση της ενάγουσας. Σημειώνεται ότι η παραγραφή της κύριας αξιώσεως από τη σύμβαση παραγγελίας χρηματιστηριακής συναλλαγής επέφερε κατά τη διάταξη του άρθρου 274 ΑΚ και την παραγραφή των παρεπόμενων αξιώσεων για τους τόκους της παραγραφείσας κύριας απαίτησης.

Τέλος από τη διάταξη του άρθρου 179 Κ.Πολ.Δ., όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με το άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 2915/2001 και ισχύει κατ' άρθρο 15 του Ν. 2943/2001 από 1-1-2002, εφαρμόζεται δε στην προκειμένη περίπτωση, αφού η πρώτη συζήτηση της κρινόμενης αγωγής στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο έγινε 28-4-2004, δηλαδή μετά την ημερομηνία αυτή προκύπτει ότι δεν επιτρέπεται πλέον ο ολικός ή μερικός συμψηφισμός των δικαστικών εξόδων, λόγω εύλογης αμφιβολίας των διαδίκων, ως προς την ουσιαστική έκβαση της δίκης, μπορεί όμως το Δικαστήριο να συμψηφίσει όλα τα έξοδα ή ένα μέρος αυτών, όταν η ερμηνεία του κανόνα δικαίου, που εφαρμόσθηκε, ήταν ιδιαίτερα δυσχερής. Στην προκειμένη περίπτωση το Δικαστήριο κρίνει ότι η ερμηνεία των διατάξεων περί χρηματιστηρίου αξιών, που εφαρμόσθηκαν, ήταν ιδιαίτερα δυσχερής, γι' αυτό και πρέπει να συμψηφιστεί ένα μέρος των δικαστικών εξόδων των διαδίκων, να επιβληθεί δε σε βάρος της "Ε..... ΑΕ" ως καθολικής διαδόχου λόγω συγχώνευσης με απορρόφηση της εφεσίβλητης ένα μέρος των δικαστικών εξόδων των εκκαλούντων και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας, κατά μερική αποδοχής του νόμιμου περί τούτου αιτήματός τους (άρθρα 183 και 176 και 179 Κ.Πολ.Δ.) και κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δικάζει κατ' αντιμωλία των διαδίκων.

Δέχεται τυπικά και κατ' ουσία την έφεση.

Εξαφανίζει την εκκαλούμενη, με αριθμό 3271/2004, οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Κρατεί και δικάζει κατ' ουσία την υπόθεση.

Απορρίπτει την αγωγή και όσα έκρινε ότι έπρεπε ν' απορριφθούν.

Καταδικάζει την καθολική διάδοχο της εφεσίβλητης "ΕΜ..... ΑΕ" στην καταβολή μέρους των δικαστικών εξόδων των εκκαλούντων, και για τους δυο βαθμούς δικαιοδοσίας, τα οποία ορίζει στο ποσό των πεντακοσίων πενήντα (550) ευρώ.

Κρίθηκε κλπ.

Η Ετήσια χρηματιστηριακή παραγραφή και η διακοπή της κατ' άρθρο 260 ΑΚ

Σύμφωνα με το άρθρου 260 ΑΚ, η οποία εφαρμόζεται και στις αξιώσεις που πηγάζουν από ειδικούς νόμους και με την οποία ορίζεται ότι η *''παραγραφή διακόπτεται όταν ο υπόχρεος αναγνωρίσει την αξίωση με οποιοδήποτε τρόπο''*, συνάγεται, ενόψει της ευρύτητας της διατυπώσεώς της, ότι αρκεί για τη διακοπή της παραγραφής οποιαδήποτε συμπεριφορά ή ενέργεια του οφειλέτη έναντι του δανειστή από την οποία να προκύπτει σαφώς, ότι αυτός, γνωρίζοντας την κατ' αυτού αξίωση του δικαιούχου, θεωρεί ότι αυτή υφίσταται κατά το χρόνο της συμπεριφοράς, σε τρόπο ώστε να μην είναι αναγκαία η έγερση της σχετικής αγωγής, χωρίς να είναι απαραίτητο η τιαυτή συμπεριφορά ή ενέργεια του οφειλέτη να έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα ή να γίνεται με το σκοπό αναλήψεως υποχρεώσεως ή να γίνει αποδεικτή από το δανειστή. Ενέργειες που συνιστούν αναγνώριση είναι η πληρωμή τόκων, η παροχή ασφαλείας της αξιώσεως, η μερική καταβολή και η μερική προσφορά του χρέους (ΑΠ. 68/2001, Ελλ. Δικ/νη 42, 727, ΑΠ 1206/2001, Ελλ. Δικ/νη 43, 157, ΕΠειρ. 1297/1987, ΕΝαυτΔ 19,82). Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 669 ΕμπΝ, 361, 873 ΑΚ, 112 ΕισΝΑΚ και 47, 64, 65 του ΝΔ της 17.7/13.8.1923 « περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών » συνάγεται ότι σύμβαση αλληλόχρεου ή ανοικτού λογαριασμού είναι η παρεπόμενη διαρκής σύμβαση, που συνάπτεται μεταξύ δύο προσώπων, από τα οποία το ένα τουλάχιστον είναι έμπορος, με την οποία αποφασίζουν να καταχωρίζονται οι μεταξύ τους δοσοληψίες σε κοινό λογαριασμό, με τον τύπο κονδυλίων πιστοχρεώσεως, με σκοπό οι σχετικές με τα κονδύλια αυτά απαιτήσεις να μην επιδιώκονται μεμονωμένα, αλλά να εκκαθαρίζονται και να αποσβήνονται κατά το κλείσιμο του λογαριασμού, που θα γίνεται καθ' ορισμένα χρονικά διαστήματα, σε τρόπο ώστε να αποβάλουν την ατομικότητα τους, να μεταβάλλονται σε αριθμητικά κονδύλια και να αποτελέσει τη μοναδική μεταξύ τους απαίτηση

το κατάλοιπο του λογαριασμού (ΕφΠειρ. 448/1997 ΕλλΔνη 1999.355). Η τήρηση όμως λογαριασμού, που απεικονίζει, κατά τους κανόνες της λογιστικής, τις εκατέρωθεν τμηματικές παροχές, από τις οποίες οι παροχές του ενός αποτελούν καταβολές απέναντι στις εκ των παροχών του άλλου δημιουργούμενες απαιτήσεις, εξαιτίας της μη άμεσης τακτοποίησης των δοσοληψιών τους, χωρίς ύπαρξη ρητής ή έστω σιωπηρής, παρεπόμενης ρυθμιστικής συμφωνίας για υποβολή των εκατέρωθεν παροχών σε μη αυτοτελή διαθέσιμα κονδύλια πίστωσης και χρέωσης του τηρούμενου λογαριασμού προς εκκαθάριση κατά το κλείσιμο του και προς επιδίωξη του καταλοίπου από την εκκαθάριση, δεν αποτελεί αλληλόχρεο λογαριασμό, κατά την ανωτέρα έννοια, αλλά έχει χαρακτήρα απλού δοσοληπτικού λογαριασμού (ΕφΑθ 10028/ 1987 ΕλλΔνη 1989. 101, ΕφΘεσ 488/1996 ΕτρΑξΧρ 1996. 394). **Η κάθε χρηματιστηριακή συναλλαγή είναι αυτοτελής και προσμετράται ξεχωριστά το χρεωστικό υπόλοιπο.** Η υπαγωγή λ.χ. των αλληπάλληλων καθημερινών επί μακρά περίοδο αγοραπωλησιών ενός πελάτη στις ρυθμίσεις περί αλληλόχρεου λογαριασμού κατά τις οποίες κάθε συναλλαγή θα χάνει την αυτοτέλειά της και θα καθίσταται απαιτητό μόνο το εκάστοτε προκύπτον από τις χρεοπιστώσεις υπόλοιπο, δεν είναι εν προκειμένω επιτρεπτή, διότι το σύστημα εκκαθάρισης κάθε χρηματιστηριακής συναλλαγής αφορά, όπως εκτέθηκε, αυτήν και μόνο χωριστά.

[Βλ για την έννοια του αλληλόχρεου λογαριασμού Γιάννη Βελέντζα, Δίκαιο Αλληλόχρεου Λογαριασμού, σελ 22, 1994 Jus. Περί απλού δοσοληπτικού λογαριασμού και περί αυτοτέλειας των χρηματιστηριακών συναλλαγών βλ. ΜονΠρΚαστ 18/2004 εις ΕΤρΑξΧρΔ 2004 σελ 500 επ, την 12184/2004 του ΜονΠρΘεσ εις Αρμ 2004 σελ 1296=ΕΤρΑξΧρΔ 2004 σελ 775, την 12490/2004 εις ΕΤρΑξΧρΔ 2004, σελ 742= ΔΕΕ 2004 σελ 786, βλ ΕφΘεσ 2855/2004 εις ΔΕΕ 2004 σελ 1278 επ.=ΕΤρΑξΧρΔ 2004 σελ 78, βλ και ΕφΑθ 6221/2005 εις ΕΤρΑξΧρΔ 2005 υπό δημοσίευση βλ όμως και την αντίθετη ΜονΠρΑθ 426/2003 με παρατηρήσεις ΓΧ Παλάζη εις ΕΤρΑξΧρΔ 2004 σελ 509 όπου η απόφαση έκανε δεκτό ότι η απαίτηση της ενάγουσας ΑΧΕ αφορά απαίτηση από αλληλόχρεο λογαριασμό, η οποία υπόκειται στην εικοσαετή παραγραφή του άρθρου 249 ΑΚ και όχι στην ετήσια χρηματιστηριακή παραγραφή του άρθρου 15 παρ 6 του ν. 3632/1928.]

Στη δικαστηριακή πρακτική προκειμένου -συνήθως ενάγουσα ΕΠΕΥ -ν' αμυνθεί στην προβληθείσα ένσταση της ετήσιας χρηματιστηριακής παραγραφής του άρθρου 15 παρ. 6 του ν. 3632/1928 προβάλλει αντένσταση κατά το άρθρο 260 ΑΚ περί διακοπής της παραγραφής.

Ο ως άνω ισχυρισμός, με τον οποίο επιχειρείται στοιχειοθέτηση αντενστάσεως από το άρθρο 260 ΑΚ, περί διακοπής της παραγραφής, είναι απορριπτέος, προεχόντως, λόγω της αοριστίας του, κατά τις παρακάτω διακρίσεις. Ειδικότερα συνοψίζοντας, **ενόψει του αυτοτελούς χαρακτήρα της κάθε χρηματιστηριακής συναλλαγής δεν έχει γίνει δεκτή η αντένσταση περί διακοπής της ετήσιας χρηματιστηριακής παραγραφής στις εξής περιπτώσεις:** **α)** Εφόσον η εφεσίβλητη-ΕΠΕΥ, αναφορικά με τις επενδύσεις του εκκαλούντος σε λογαριασμούς «ρέπος», δεν προσδιόριζε, από ποιες συγκεκριμένες συναλλαγές προερχόντουσαν τα χρήματα που ο εκκαλών-επενδυτής επένδυσε, ώστε να κριθεί, αν η εν λόγω συμπεριφορά του είναι δηλωτική βουλήσεώς του για αναγνώριση των αντίστοιχων, συγκεκριμένων αξιώσεων της εφεσίβλητης, **β)** Η επίκληση από την εφεσίβλητη ΕΠΕΥ *σειράς πωλήσεων μετοχών* του χαρτοφυλακίου του εκκαλούντα-επενδυτή, *χωρίς εκείνος να εισπράξει το τίμημα από την πώληση, το οποίο το ανάλωσε περαιτέρω για την αγορά άλλων μετοχών*, είτε το άφησε προς συμφηφισμό των απαιτήσεών της κατ' αυτού, έχει κριθεί ότι γίνεται εντελώς αόριστα, χωρίς προσδιορισμό συγκεκριμένων περιστατικών περί τούτων. **γ)** Τέλος, η αναφορά σε *είσπραξη μερισμάτων μετοχών* κατ' εντολή του εκκαλούντος-επενδυτή γίνεται, επίσης, κατά αόριστο τρόπο, χωρίς να προσδιορίζεται, με ποιες αγορές μετοχών του συνδέεται, ώστε να κριθεί, αν η εν λόγω συμπεριφορά είναι δηλωτική βουλήσεώς του, για αναγνώριση των αντίστοιχων, συγκεκριμένων αξιώσεων της εφεσίβλητης-ΕΠΕΥ.

Γ.Χ Παλάζης

Δικηγόρος (LLM)

